

**Venerabilis Bedæ Presbyteri Anglo-Saxonis, Doctoris
Ecclesiæ Vere Illuminati Opera Theologica, Moralia,
Historica, Philosophica, Mathematica & Rhetorica,
quotquot hucusque haberi potuerunt omnia**

In Vetus Et Novum Testamentum, Salvberrimis In Moysis Pentatevchvm,
Tobiam & Iobum, Libros Regum, Davidis Pasalmos, Parabolas Salomonis &
Cantica, Prophetas &c. explanationibus & Quæstionibus enodata:
Moralibus doctrinis & expositionibus in quatuor Evangelistarum Evangelia
illustrata: facundissimis ...

Sive Eivsdem Historia Ecclesiastica Anglorum, Vitæ Aliquot Sanctorvm, Et
Martyrologium

Beda <Heiliger>

Coloniæ Agrippinæ, 1688

Epitome eiusdem Historiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71990)

bertus, ut supra commemoravimus, ipso die Paschæ migravit ad Dominum: & mox peracto Pascha, hoc est, septimo iduum Majorum die, Olfic rex Nordan Humbro- rum vita decessit, cum ipse regni, quod undecim annis gubernabat, successorem fore Ceolvulfum decrevisset, fratrem illius qui ante se regnaverit Coenredi regis: cu- jus regni & principia & processus tot ac tantis redundavê- re rerum adversantium motibus, ut quid de his scribi de- beat, quemve habitura sint finem, singula necdum sciri valeat. Anno Dominicæ Incarnationis septingentesimo tricesimo primo, Bertwaldus Archiepiscopus longa con- sumptus ætate, defunctus est die quinto Iduum Januari- rum, qui sedit annos triginta septem, menses sex, dies qua- tuordecim. Pro quo anno eodem factus est Archiepisco- pus vocabulo Tacuine, de provincia Merciorum, cum fuisset presbyter in monasterio quod vocatur Bruidum. Consecratus est autem in Dorovenensî civitate, à viris venerabilibus, Daniele Ventano & Ingaldo Londonien- si, & Alstino Lucidfeldensî, & Alwulfo Rhofensî, An- tistibus, die decima Junii mensis Dominica, vir religione & prudentia insignis, sacris quoque literis nobiliter in- structus. Itaq; in præsentî Ecclesiâ Cantuariorum Tacu- ine & Aldwulfus Episcopi præiunt. Porro provinciæ orientaliæ Saxonum Ingalduus Episcopus, provinciæ Orientalium Anglo-um Eadbertus & Hadulacus Episco- pi, provinciæ Occidentaliæ Saxonum Daniel & Forthe- re Episcopi, provinciæ Merciorum Alduinus Episcopus: & eis populis qui ultra amnem Sabrinam ad Occidentem habitant, Walfodus Episcopus: provinciæ Huiciorum Wilfridus Episcopus, provinciæ Lindisfarorum Cyn- bertus Episcopus præest: Episcopatus Vectæ insulæ ad Da- nielem pertinet Episcopum Vectæ civitatis. Provincia Australium Saxonum jam aliquot annis absque Episcopo manens, ministerium sibi Episcopale ab Occidentaliæ Saxonum Antistite quarit. Et hæc omnes provinciæ cæ- teræque Australes, ad confinium usque Humbre flumi- nis, cum suis quoque regibus Merciorum regi Edilbaldo subjectæ sunt. At verò provinciæ Nordan Humbro- rum, cui rex Ceolvulf præest, quatuor nunc Episcopi præsu- latum tenent: Wilfridus in Eboracensî ecclesiâ, Edil- waldus in Lindisfaronensî Ecclesiâ, Acca in Hagullal- densî Ecclesiâ, Pethelmus in ea quæ Candida cata vocat- ur, quæ nuper multiplicatis fidelium plebibus, in Sedem Pontificatus addita, ipsum primum habet Antistitem. Pi- ctorum quoque natio tempore hoc & factus pacis eum- dem gentem Anglorum in insidiarum moluntur, aut fraudi- um. Britones, quamvis & maxima ex parte domestico sibi odio gentem Anglorum, & totius Catholicæ Eccle- siæ ilatutum Pascha, minus rectè, moribusque improbis impugnent, tamen & divina sibi & humana prorsus res- sistenti virtute, in neutro cupitum possunt obtinere pro- positum: quippe qui quamvis ex parte sui sint juris, non- nulla tamen ex parte Anglorum sunt servicio mancipati. Et aridente pace ac serenitate temporum, plures in gen- te Nordan Humbro- rum, tam nobiles quam privati, se su- osq; liberos depositis armis satagunt magis accepta ton- sura monasterialibus acribere votis, quam bellicis exer- cere studiis. Quæ res quem sit habitura finem, posterior ætas videbit. Hic est in præsentiarum universæ status Bri- tanniæ: Anno adventus Anglorum in Britanniam, circi- ter ducesimo octogesimo quinto: Dominicæ autem Incarnationis anno septingentesimo tricesimo primo: in ejus regno perpetuò exiit terra, & congratulante in fide ejus Britannia, latentur insulæ multæ, & consiteantur memoriæ sanctitatis ejus.

*Ecclesiastica Historie Gentis Anglorum libri
Quinti finis.*

EPITOME SIVE BREVIARIUM TOTIVS PRÆCE

DENTIS HISTORIÆ ANGLORVM,
per eundem venerabilem Bedam Anglo-
saxonem.

ERVM ea quæ temporum distinctio-
ne latius digesta sunt, ob memoriam
conservandam breviter recapitulari
placuit.

Anno igitur ante Incarnationem Do-
minicam sexagesimo, Cæsar Julius
Cæsar, primus Romanorum, Bri-
tanniam bello pulavit, & vicit, nec tamen ibi potuit
regnum obtinere.

Anno ab Incarnatione Domini quadagesimo sexto, Clau-
dius secundus Romanorum, Britannias adiens, pluri-
mam insulæ partem in deditionem recepit, & Orcha-
das quoq; insulas Romano adjecit Imperio.

Anno ab Incarnatione Domini centesimo sexagesimo se-
ptimo, Eleutherius Romæ præsul factus, quindecim
annos Ecclesiâ gloriose rexit, cui literas rex
Britanniæ Lucius mittens, ut Christianus efficeretur,
petit & impetravit.

Anno ab Incarnatione Domini centesimo octogesimo
nono, Severus Imperator factus, decem & septem
annis regnavit, qui Britanniam vallo à mari usq; ad ma-
re præcinxit.

Anno trecentesimo octogesimo primo, Maximus in Bri-
tannia creatus Imperator, in Galliam transit, & Gra-
tianum interfecit.

Anno quadringentesimo nono, Roma à Gothis fracta est,
ex quo tempore Romani in Britannia regnare cessa-
runt.

Anno quadringentesimo tricesimo, Palladius ad Scotos
in Christum credentes à Cælestino Papa primus mit-
titur Episcopus.

Anno quadringentesimo quadagesimo nono, Martia-
nus cum Valentiniano Imperium suscipiens, septem
annis tenuit. Quorum tempore Angli à Britonibus
accerfiti, Britanniam adierunt.

Anno quingentesimo vicesimo octavo, eclipsis solis facta
est decimo quarto Kalendarum Martiarum, ab hora
prima usq; ad tertiam.

Anno quingentesimo quadagesimo, eclipsis solis facta
est duodecimo Kalendas Julii, & apparuerunt stellæ,
penè hora dimidia ab hora diei tertia.

Anno quingentesimo quadagesimo septimo, Ida regna-
re cepit, à quo regalis Nordan Humbro- rum pro-
fapia originem tenet, & duodecim annis in regno per-
mansit.

Anno quingentesimo sexagesimo quinto, Columba pres-
byter venit de Scotia in Britanniam ad docendos Pi-
ctos, & in insula Hii monasterium fecit.

Anno quingentesimo nonagesimo sexto, Gregorius Papa
misit in Britanniam Augustinum cum monachis, qui
verbum Dei genti Anglorum evangelizarent.

Anno quingentesimo nonagesimo septimo, venere in Bri-
tanniam prælati doctores, qui fuit annus plus minus
centesimus quinquagesimus, adventus Anglorum in
Britanniam.

Anno sexcentesimo primo, misit Papa Gregorius pallium
in Britanniam augustino Episcopo jam facto, & plu-
res verbi ministros, cum quibus & Paulinum.

Anno sexcentesimo tertio, pugnatum est addeglassane.
Anno sexcentesimo quarto, Orientales Saxones fidem
Christi perceperunt, sub Rege Geberto, & Antistite
Mellito.

Anno sexcentesimo quinto, Gregorius Papa obiit.
Anno sexcentesimo decimo sexto, Edilbertus rex Can-
tuariorum defunctus est.

Anno sexcentesimo vicesimo secundo, Paulinus à Justo

Archi-

Archiepiscopo, ordinatur genti Nordan Humbro-
rum Antistes.
Anno sexcentesimo vicesimo sexto, Eanfleda filia Edui-
ni regis baptizata est, cum duodecim in sabbato Pen-
tecostes.
Anno sexcentesimo vicesimo septimo, Eduinus rex bap-
tizatus est cum sua gente in Pascha.
Anno sexcentesimo tricesimo tertio, Eduino rege perem-
pto, Paulinus in Cantiam rediit.
Anno sexcentesimo quadagesimo, Eadbaldus rex Can-
tuariorum obiit.
Anno sexcentesimo quadagesimo secundo, Oswaldus rex
occisus est.
Anno sexcentesimo quadagesimo quarto, Paulinus quon-
dam Eboraci, sed nunc Rhofensis civitatis Episcopus,
migravit ad Dominum.
Anno sexcentesimo quinquagesimo primo, Oswine rex
occisus, & Aidan Episcopus defunctus est.
Anno sexcentesimo quinquagesimo tertio, Middilangli
sub principe Penda, fidei mysteriis sunt imbuti.
Anno sexcentesimo quinquagesimo quinto, perit Penda,
& Mercii facti sunt Christiani.
Anno sexcentesimo sexagesimo quarto, eclipsis solis fa-
cta, Earcombertus rex Cantuariorum defunctus, &
Colmanus cum suis ad Scotos reversus est, & pestilen-
tia venit, Et Ceadda ac Wilsfidus Nordan Hambro-
rum ordinantur Episcopi.
Anno sexcentesimo sexagesimo octavo, Theodorus ordi-
natur Episcopus.
Anno sexcentesimo septuagesimo, Oswi rex Nordan
Humbro- rum obiit.
Anno sexcentesimo septuagesimo tertio, Ecgbertus rex
Cantuariorum obiit. Et synodus facta est Herudforda
presente Ecgfrido rege, presidente vero Theodoro
archiepiscopo, utilissima decem capitulorum.
Anno sexcentesimo septuagesimo quinto Vulphere rex
Merciorum postquam septemdecim annis regnaverat,
defunctus: Edilredo fratri reliquit imperium.
Anno sexcentesimo septuagesimo sexto, Edilredus vassa-
vit Cantiam.
Anno sexcentesimo septuagesimo octavo, cometa appa-
ruit: Wlfridus à sua sede pulsus est ab Ecgfrido rege,
& pro eo Bosca, Eata & Eadhedus consecrati Antisti-
tes.
Anno sexcentesimo septuagesimo nono, Elfwini occisus
est.
Anno sexcentesimo octogesimo, facta est synodus in cam-
po Hedfelda, de fide Catholica, presidente Archiepi-
scopo Theodoro, in qua adfuit & Joannes Abbas Ro-
manus, quo anno Hilda Abbatisa in Streaneshale
obiit.
Anno sexcentesimo octogesimo quinto, Ecgfridus rex
Nordan Humbro- rum occisus est.
Anno eodem Lothari rex Cantuariorum obiit.
Anno sexcentesimo octogesimo octavo, Ceadvalla Rex
Occidentalium Saxonum Romæ de Britannia pergit.
Anno sexcentesimo nonagesimo, Theodorus Archiepi-
scopus obiit.
Anno sexcentesimo nonagesimo septimo, Ostrida regina
à suis, id est, Merciorum primatibus interempta est,
Anno sexcentesimo nonagesimo octavo, Berthredus dux
regius Nordan Humbro- rum à Pictis interfectus est.
Anno septingentesimo quarto, Edilredus postquam tri-
ginta & unum annos genti Merciorum præfuit, mo-
nachus factus, Conredo regnum dedit.
Anno septingentesimo quinto, Aldfridus rex Nordan
Humbro- rum defunctus est.
Anno septingentesimo nono, Conredus Rex Merciorum
postquam sex annos regnavit, Romam pergit.
Anno septingentesimo undecimo, Bechfidus præfectus
cum Pictis pugnavit.
Anno septingentesimo decimo sexto, Ofredus rex Nor-
dan Humbro- rum interfectus est, & rex Merciorum
Ceolredus defunctus est. Et vir Domini Ecgbertus,

Bedæ Tom. 3.

Hienfes monachos ad Catholicum Pascha, & Eccle-
siasticam correxerat tonsuram.
Anno septingentesimo vicesimo quinto, Wichtredus rex
Cantuariorum obiit.
Anno septingentesimo vicesimo nono, cometa appa-
ruit, sanctus Ecgbertus transiit, Olfichus mortuus
est.
Anno septingentesimo tricesimo primo, Berthwaldus
Archiepiscopus obiit.
Anno eodem, Tarwini consecratus est Archiepiscopus.
Anno ab Incarnatione Domini septingentesimo tricesi-
mo secundo, Ecgbertus pro Wlfrido Eboraci Epi-
scopus factus, Cymberus Episcopus Lindisfarorum
obiit.
Anno septingentesimo tricesimo tertio, eclipsis facta est
solis, decimo octavo Kal. Septembris, circa horam diei
tertiam, ita ut pene totus orbis solis quasi nigerrimo
& horrendo scuto videretur esse cooperatus.
Anno ab Incarnatione Domini, septingentesimo tricesi-
mo tertio, Tarwini Archiepiscopus, accepto ab Apo-
stolica auctoritate pallio, ordinavit Alwiche, & Sigfridum
Episcopos.
Anno septingentesimo tricesimo quatto, Luna sanguineo
rubore perfusa, quasi hora integra secunda, Kalenda-
rum Februariarum, circa galli cantum, dehinc nige-
dine subsequente, ad lucem propriam reversa.
Anno ab Incarnatione Christi, septingentesimo tricesimo
quarto, Tarwini Episcopus obiit.
Anno ab Incarnatione Domini, septingentesimo tricesi-
mo quinto, Nothelmus Archiepiscopus ordinatur: &
Ecgbertus Episcopus, accepto ab Apostolica Sede pal-
lio, primus post Paulinum in Archiepiscopatum con-
firmatus est, ordinavitque Fruidbertum & Fruidwal-
dum Episcopos.
Anno septingentesimo tricesimo septimo, nimia siccitas
terram fecit infecundam, & Ceolwulfus sua volanta-
te attonsus, regnum Eadberto reliquit.
Anno ab Incarnatione Christi, septingentesimo tricesi-
mo nono, Edilhartus Occidentalium Saxonum rex
obiit, & Nothelmus Archiepiscopus.
Anno ab Incarnatione Domini, septingentesimo quidra-
gesimo, Cudbertus pro Nothelmo consecratus est. E-
dilwaldus rex Merciorum per impiam fraudem va-
stabat partem Nordan Humbro- rum, eratque rex eo-
rum Eadbertus occupatus cum suo exercitu contra
Pictos. Edilwaldus quoque Episcopus obiit, & pro
eo Conwulfus ordinatur Antistes. Atwani & Ead-
bertus interempti.
Anno septingentesimo quadagesimo primo, siccitas ma-
gna terram occupavit, Carolus rex Francorum obiit, &
pro eo filii Caroloman & Pipin regnum acceperunt.
Anno septingentesimo quadagesimo quinto, Wlfridus
Episcopus, & Ingaldus Luadoniæ Episcopus migra-
verunt ad Dominum.
Anno septingentesimo quadagesimo septimo, Herefri-
dus vir Dei obiit.
Anno septingentesimo quinquagesimo, Cudretus rex Oc-
cidentalium Saxonum, surrexit contra Edilwaldum
regem, & Oengusum. Theneorus atque Eanredus
obiit Eadbertus campum Cyl cum aliis regionibus suo
regno addidit.
Anno septingentesimo quinquagesimo sexto, anno regis
Eadberti, quinto Idus Januariæ, eclipsis solis facta est:
Postea eodem anno & mense, hoc est, nono Kalenda-
rum Februariarum Luna eclipsim pertulit horrendo &
nigerrimo scuto.
Anno septingentesimo quinquagesimo quarto, Bonifa-
cius qui & Winfridus Francorum Episcopus, cum
quinquaginta tribus martyris coronatus est, & pro
eo Redgerus consecratur Archiepiscopus à Stephano
Papa.
Anno septingentesimo quinquagesimo septimo, Edilbal-
dus rex Merciorum, à suis tutoribus noctu morte
fraudenta miserabiliter peremptus occubuit, Beo-

G 2

tedus

redus regnare cepit. Cymwulfus Rex occidentali-
lium Saxonum obiit. Eodem etiam anno, Offa fuga-
to Beonredo Merciorum regnum sanguinolento qua-
siuit gladio.

ANNO septingentesimo quinquagesimo octavo, Eadber-
tus Rex Nordan Humbroborum, Dei amoris causa &
celestis patriæ, violentia accepta sancti Petri confu-
ra, filio suo Oswulfo regnum reliquit.

ANNO septingentesimo quinquagesimo nono, Oswulfus
à suis ministris facinorose occisus est. Et Edilwaldus
anno eodem à sua plebe electus, intravit in regnum:
cujus secundo anno magna tribulatio mortalitatis ve-
nit, & duobus ferme annis permanit, populantibus
duris ac diversis ægritudinibus, maxime tamen dysen-
teriz languore.

ANNO septingentesimo sexagesimo primo, Oengus Pi-
ctorum Rex obiit: qui regni sui principium usque ad
finem facinore cruento tyrannus perduxit carnifex,
& Oswini occisus est.

ANNO septingentesimo sexagesimo quinto, Aluchredus
Rex susceptus est in regnum.

ANNO septingentesimo sexagesimo sexto Ecgbertus Ar-
chiepiscopus profapia regali ditatus, ac divina scientia
imbutus, & Erithbertus verè fideles Episcopi ad
Dominum migraverunt.

Hæc de Historia Ecclesiastica Britannorum, &
maximè gentis Anglorum, prout vel ex literis au-
tiorum, vel ex traditione majorum, vel ex
mea ipse cognitione scire potui, Domino ad-
juvante, digessi Beda Dei famulus & presbyter
monasterii beatorum Apostolorum Petri & Pauli, quod est ad
Wirinudam & Ingrinum. Qui natus in territorio ejusdem mo-
nasterii, cum esset annorum septem, curam propinquorum datus
sum educandus reverendissimo abbati Benedicto, ac deinde Coel-
frido, cunctumq; ex eo tempus vitæ in ejusdem monasterii habita-
tione peragens, omnem meditandis scripturarum operam dedi, atque
inter observantiam discipline regularis, & quotidianam cantan-
di in Ecclesia curam semper aut discere, aut docere, aut scribere
dulce habui. Decimo nono autem vitæ meæ anno diaconatum,
tricesimo ex adum presbyteratus, utrumque per ministerium re-
verendissimi Episcopi Joannis, jubente Coelfrido abbate, suscepi.
Ex quo tempore accepti presbyteratus, usque ad annum ætatis
meæ quinquagesimum nonum, hæc in scripturam sanctam meæ
memorunq; necessitati ex opusculis venerabilium Patrum brevi-
ter annotare, sive etiam ad formam sensus & interpretationis eo-
rum superadpicere curavi.

ORATIO BEDÆ AD CHRISTUM.

Te deprecor bone JESU, ut cui propitius donasti verba tua
sapientiæ vel scientiæ dulciter haurire: dones etiam beni-
gnus aliquando ad te omnis sapientiæ fontem pervenire, & ap-
parere semper ante faciem tuam, qui vivis & regnas
Deus per omnia secula seculo-
rum, Amen.

DOMINO SANCTO AC BEATISSIMO PATRI EDFRI-

DO EPISCOPO, SED ET OMNI CON-
gregationi Fratrum, qui in Lindisfarnensi insula
Christo de servivunt, Beda fidelis vester
confervus, Salutem.

DIA iussistis dilectissimi, ut libro
quem de vita beatæ memoriæ patris
nostri Cuthberti, vestro rogatu com-
posui, præfationem aliquam in fronte
juxta morem præfigerem, per quam
legentibus universis & vestræ volun-
tatis desiderium, & obedientis no-
stræ pariter assensio fraterna claresceret: placuit in capi-
te præfationis & vobis qui nolitis ad memoriam revocare,
& eis qui ignorant hæc fortè legentibus notum facere:
quia nec sine certissima æquilibrium rerum gestarum
aliquid de tanto viro scribere, nec tandem ea quæ scripseram,
sine subtili examinatione testium indubiorum, pas-
sim transcribenda quibusdam dare præsumpsi: quin po-
tius primò diligenter exordium, progressum & terminum
gloriosissimæ conversationis ac vitæ illius ab his qui
noverant, investigans. Quorum etiam nomina in ipso li-
bro aliquoties ob certum cognitæ veritatis indicium apponenda
judicavi, & sic demum ad schedulas manū mittere incipio.
At digesto opusculo, sed adhuc in schedulis retento,
frequenter & reverendissimo fratri nostro Her-
sfrido presbytero huc adventanti, & aliis qui diutius
cum viro Dei conversati, vitam illius optimè noverant,
quæ scripti legenda, atque ex tempore præfati tractanda,
ac nonnulla ad arbitrium eorum, prout videbantur,
sedulus emendavi, sicque ablatiis omnibus scrupulorum
ambagibus ad purum, certam veritatis indaginem sim-
plicibus explicatam sermonibus commendare membranulis,
atque ad vestræ quoque fraternitatis præsentiam asportare
curavi, quatenus vestræ autoritatis iudicio vel emendarentur
falsa, vel probarentur vera esse quæ scripta sunt. Quod cum
Domino adjuvante patrarem, & coram senioribus ac doctis
vestræ congregationis libellus biduo legeretur, ac solertissime
per singula ad vestrum pensaretur examen: nullius omnimodis
inventus est fermo, qui mutari debuisset, sed cuncta quæ
scripta erant, communi consilio decernebantur absq; ulla
ambiguitate legenda, & his qui religionis studio vel-
lent ad transcribendum esse tradenda. Sed & alia multa
nec minoræ his quæ scripsimus, præsentibus nobis ad
invicem conferentes, de vitæ & virtutibus beati viri
superintulisset, quæ prorsus memoria digna videbantur,
si non deliberato ac perfecto operi nova interferere
vel supradicere minus congruum atque indecorum
esse constaret. Dehinc admonendam vestræ almitatis
coronam ratus sum, ut sicut ipse munus obedientiæ
meæ, quod jubere cæcis dignatus, promptus solvere
non distuli: ita vos quoque ad reddendum mihi
vestræ intercessionis præmium pigri non sitis,
sed cum eundem librum relegentes pia sanctissimi
patris memoria vestros animos ad desideria regni
coelestis ardentius attollitis: pro mea quoque
parvitate memineritis divinam exorare
clementiam, quatenus & nunc puramente
desiderare, & in futuro perfecta beatitudine
mereat videre bona Domini in terra viventium:
sed & me defuncto pro redemptione animæ
meæ quasi pro familiaris & vernaculi
vestri orare, & missas facere, & nomen
meum inter vestra scribere dignemini.
Nam & cum sanctissime antistes, hoc te mihi
promississe jam retines, in cuius etiam
testimonium futuræ conscriptionis
religioso fratri vestro Gudfrido
Mansionario præcepisti, ut in albo
vestræ sanctæ congregationis meum
nunc quoque nomen apponeret. Sciat
autè sanctitas vestra, quia vitam
ejusdem Deo dilecti patris nostri,
quæ vobis prola editam dedi ali-
quanto quidè brevius, sed eodè
tamen ordine, rogantibus quibusdam
de nostris fratribus heroicis dudum
veribus edidi. Quos si vos habere
delectat, à nobis exemplar accipere

potestis:

potestis: in cuius operis præfatione promisi me alias de vita & miraculis eius latius esse scripturum: quam videlicet promissionem in præfatione opusculo, prout Deus dederit, adimplere satago. Orantem pro nobis beatitudinè vestram Dominus omnipotens custodire dignetur incolumem dilectissimi fratres, & Domini mei, Amen.

CVTHBERTI EPISCOPI ET CONFESSORIS VITA.

CAPUT I.

Quomodo puer Dei Cuthbertus per infantem sit prædicto Episcopatu admonitus.

RINCIPIUM nobis scribendi de vita beati Cuthberti, Hieremias Propheta consecrat, qui anachoreticæ perfectionis statum glorificans ait, Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua: sedebit solitarius & tacebit, quia levabit se super se. Huius nanque boni dulcedine accensus vir Domini Cuthbertus, ab ineunte adolescentia iugo monachicæ institutionis collum subdit: & ubi opportunitas juvit, arrepta etiam conversatione anachoretica, non paucò tempore solitarii sedere, atque ob suavitatè divinæ contemplationis ab humanis tacere delectabatur alloquiis. Sed ut hæc in maiore ætate posset, superna illi gratia ad vitæ veritatis paulatim à primis jam pueritiæ incitaverat annis: siquidem usque ad octavum ætatis annum, qui post infantiam pueritiæ primus est, solis parvulorum ludis & lasciviæ mentem dæmonerat, ita ut illud B. Samuelis tunc de ipso posset testimonium dici. Porro Cuthbertus necdum sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei sermo Domini: quod in præconium laudis dictum est pueritiæ illius, qui ætate major perfectè jam cogniturus erat Dominum, ac sermone Domini revelata cordis aure percepturus. Oblectabatur ergo ut diximus, jocis & vagariis, & juxta quod ætatis ordo postebat, parvulorum conventiculis interesse cupiebat, ludentibus colludere delectabatur: & quia agilis natura atque acutus erat ingenio, contententibus ludo sæpius prævalere consueverat, adeo ut fessis nonnunquam cæteris ille indefessus adhuc, si quis ultra secum vellet certare quasi victor lætabundus inquireret. Sive enim saltu, sive cursu, sive ludatu, seu quolibet alio membrorum sinuamine se exercerent, ille omnes æquos, & nonnullos etiam majores à se gloriabatur esse superatos. Cum enim esset parvulus, ut parvulus sapiebat, ut parvulus cogitabat: qui postmodum factus vir, plenissimè ea quæ parvuli erant, deposuit: & quidem divina dispensatio primitus elationè animi puerilis digno se pedagogo compescere dignata est. Nam sicut beata memoriæ Trumwine Episcopus ab ipso Cuthberto sibi dictum perhibebat, dum quadam die solito ludamini in campo quodam non modica puerorum turba insisteret, interesset & ipse, & sicut ludentium levitas solet contra congruum naturæ statum variis flexibus membra plerique sinuare, repente unus de parvulis triennis ferme, ut videbatur, accurrat ad eum, & quasi senili constantia cœpit hortari, ne jocis & otio indulgeret, sed stabilitati potius mentem simul & membra subjugaret. Quo monita spernente, luget ille corruens in terram, & faciem lachrymis rigans. Accurrunt consolaturi cæteri, sed ille persistat in fletibus. Interrogant quid haberet repentinum, unde tantis afficeretur lamentis: at ille tandem exclamans, consolanti se Cuthberto, Quid inquit, sanctissime antistes & presbyter Cuthberte hæc & naturæ & gradui tuo contraria geris? Ludere te inter parvulos non decet, quem Dominus etiam majoribus natu magistrum virtutis consecravit. Audiens hæc bona indolis puer, fixa intentione suscepit, illo nimirum spiritu interius ejus præcordia docente, qui per os infantis extrinsecus ejus auri-

bus infonuit. Nec mirandum cuiquam parvuli lasciviam per parvulum potuisse Domino agente cohiberi, qui ad prohibendam Prophetæ insipientiam ore subjugalis murmurationabilia verba, cum voluit, edidit, in cuius laude veraciter dictum est, Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem.

CAPUT II.

Quomodo genu dolente claudus sit affectus, & Angelo medicante sine mora sanatus.

Verum quia omni habenti dabitur & abundabit, id est, habent propositum amoremque virtutum harum copia superno munere donabitur: quoniam puer Domini Cuthbertus, qui per hominem accepit horrentia, sedulo corde retinebat, etiam angelico visu & affatu confortari promeruit. Nam subito dolore genu correptum illius acri cœpit tumore grossescere, ita ut nervis in poplite contractis, pedem primo à terra suspensum claudicans portaret, dehinc ingravescente molestia, omni penè privaretur incessu. Qui die quadam deportatus foras à ministris atque sub dio recumbens, vidit repente venientem de longè equitem albis indutum vestimentis & honorabilem vultu: sed & equum cui insidebat incomparandi decoris. Qui cum adveniens mansuetus illum saluaret alloquio, addidit quasi per jocum inquirere, si aliquod tali hospiti præbere vellet obsequium. At ille, iam, inquit, promptissimè tuis cuperem affare devotus obsequiis, si non exigentibus culpis huius compede languoris retinerer. Diu nanque est quod molestia genu tumentis oppressus, nulla cujuslibet medicorum industria possum sanari. Qui desilens equo, ac genu languidum diligentius consideras: Coque, inquit, triticeam in lacte farinam, & hac confectio calida tumorem super unge, & sanaberis. Et his dictis, ascendens equum, abiit. Ille iussis obtemperans, post dies paucos sanatus est, agnovitque angelum fuisse, qui hæc sibi monita dedisset, mittente illo qui quondam Raphaelem Archangelum ad sanandos Tobie visus destinare dignatus est. Quod si cui videtur incredibile, angelum in equo apparuisse legat historiam Machabæorum, in qua angeli in equis, & ad Judæ Machabæi, & ad ipsius templi defensionem advenisse memorantur.

CAPUT III.

Quomodo ventis oratione muraris rates Oceano delapsas revocavit ad litus.

A hoc autem tempore devotus Domino præfatus ipse postea familiaribus suis attestari solebat, sæpè in angustis se vallantibus orans Dominum, angelica meruit opitulatione defendi: nec non etiam pro aliis in periculo constitutis, qua benigna pietate supplicabat, exaudiebatur ab illo, qui clamantè pauperem exaudire, & ex omnibus tribulationibus ejus consuevit eripere. Est denique monasterium non lege ab hostio fluminis Timi ad meridiam situm, tunc quidem virorum nunc autem murato, ut solet, per tempora rerum statu, virginum Christo servientium nobili examine pollens: qui videlicet famuli Christi cum ligna monasterii usibus apra per memorati alveum fluminis de longè ratibus veheret, jamque è regione ejusdem monasterii vehendo advenirent, ac rates ad terram educere conarentur: ecce ventus subito ab occasu intempetivus assurgens abripuit rates, atque ad ostium fluminis trahere cœpit. Quod videtes è monasterio fratres, emissis in fluvio naviculis, eos qui in ratibus laborabant adjuvare nitentur: sed vi fluminis ac venorū violentia superati, nequaquam velabant: unde facta desperatione humani adjutorii, confugerunt ad divinum. Egressi namque de monasterio, & labentibus in oceanum ratibus, collecti in proxima abice steterant genua, supplicantes domino pro his, quos in tantum mortis discrimen jam jamque irruere cernebant. Sed provisione divina, quamvis diu precantium vota sunt dilata, ut videlicet quanta esset in Cuthberto virtus precandi, patefceret. Stabat enim in